

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 9.12.2015 г.
COM(2015) 635 final

2015/0288 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на
стоки от разстояние**

(текст от значение за ЕИП)

{SWD(2015) 274}

{SWD(2015) 275}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

В Стратегията за цифров единен пазар¹, приета от Комисията на 6 май 2015 г., беше обявена законодателна инициатива за хармонизирани правила относно предоставянето на цифрово съдържание и онлайн продажбите на стоки. Инициативата се състои от: i) предложение относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание, и ii) предложение относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби² и други продажби на стоки от разстояние.

Както беше обявено от Комисията в нейната работна програма за 2015 г., тези две предложения използват опита, натрупан по време на преговорите за Регламент за общо европейско право за продажбите. По-специално, те вече не следват подхода на незадължителен режим и всеобхватен набор от правила. Вместо това, предложенията съдържат целеви набор от напълно хармонизирани правила. Предложенията също така доразвиват редица изменения, внесени от Европейския парламент на първо четене по предложението за Регламент за общо европейско право за продажбите, по-специално ограничаването на обхвата на предложенията до онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние и разширяването на този обхват до определен вид цифрово съдържание, което се предоставя срещу непарична насрещна престация.

Въпреки че настоящият обяснителен меморандум се отнася конкретно до предложението относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние, частта от меморандума, в която се обясняват мотивите за внасяне на предложението, се отнася и за двете предложения, тъй като те са предвидени като един пакет с общи цели.

• Мотиви и цели на предложението

Общата цел на предложенията е да допринесат за по-бързо увеличаване на предлаганите възможности чрез създаването на истински цифров единен пазар, което ще е от полза както за потребителите, така и за предприятията. Чрез премахване на основните пречки, свързани с договорното право, които възпрепятстват трансграничната търговия, заложените в предложенията правила ще намалят несигурността, пред която са изправени предприятията и потребителите поради сложността на правната уредба, както и разходите за предприятията, произтичащи от различията в договорното право.

39% от предприятията, които извършват онлайн продажби, но не и трансгранични продажби, посочват различаващите се национални системи на договорно право като една от основните пречки пред трансграничните продажби³. Това важи особено за средствата за правна защита в случай на дефектен продукт, както беше посочено от 49% от търговците на дребно в ЕС, извършващи онлайн продажби, и 67% от търговците, които в момента се опитват да осъществяват или обмислят

¹ COM(2015) 192 final <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/>

² За целите на настоящия обяснителен меморандум всяко позоваване на „онлайн продажби“ се разбира като „онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние“.

³ Експресно проучване на Евробарометър № 396, „Отношение на търговците на дребно към трансграничната търговия и защита на потребителите“ ("Retailers' attitudes towards cross-border trade and consumer protection") (2015 г.).

осъществяването на трансгранични онлайн продажби⁴. Различаващите се национални правила в областта на договорното право са довели до еднократни разходи за търговците на дребно, продаващи на потребители, които възлизат приблизително на 4 млрд. евро; тези разходи засягат най-вече микропредприятията и малките и средните предприятия (МСП). Целта на настоящите предложения е да се създаде благоприятна среда за стопанска дейност и да се улесни осъществяването на трансгранични продажби от предприятията, и особено от МСП. На предприятията следва да се осигури правна сигурност и да им се спестят ненужни разходи, дължащи се на различаващите се национални законодателства при продажбата на стоки и цифрово съдържание извън техните национални пазари.

Само 18% от потребителите, които са използвали интернет за лични цели през 2014 г., са пазарували онлайн от друга държава от ЕС, докато 55% са пазарували на националния си пазар⁵. Потребителите не изпитват сигурност, когато извършват трансгранични покупки онлайн, и считат, че са по-добре защитени, когато купуват онлайн в собствената си държава, съгласно познатото им национално законодателство. Една от основните причини е несигурността им във връзка с основните им договорни права. Различните национални режими също представляват пречка за ефикасното спазване на правата на потребителите. Вследствие на това, потребителите пропускат възможности и са изправени пред по-малък асортимент от стоки на по-малко конкурентни цени. Освен това, тъй като не се чувстват уверени да пазаруват онлайн през граница, потребителите не могат да се възползват от съществуващите разлики в цените между държавите членки и така пропускат важни потенциални възможности.

По отношение на онлайн продажбите на стоки е необходимо да се предприемат бързи действия. В същото време, хармонизирането на правилата относно продажбите от разстояние може да създаде риск от разминаване между правилата за продажбите от разстояние и правилата за директните продажби (лице в лице). Предвид нарастващото значение на мултиканалния модел за разпространение (т.е. едновременно продажба чрез множество канали, например директно в магазин, онлайн или чрез други форми на продажба от разстояние), Комисията ще предприеме мерки, за да се избегне подобен резултат и да се гарантира, че потребителите и търговците наистина ще могат да разчитат на последователна правна уредба, която лесно може да бъде приложена навсякъде в ЕС.

Ето защо, едновременно с настоящото предложение и в контекста на своята програма за пригодност и резултатност на регулаторната рамка (REFIT), Комисията започна задълбочен анализ на действащото законодателство на ЕС относно потребителите. Данните от анализа на проверката на пригодността, отнасящ се до прилагането на Директивата относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции спрямо търговията със стоки лице в лице, вероятно ще бъдат на разположение през втората половина на 2016 г. Макар че тези данни — а следователно и резултатите от проверката на пригодността по тази точка — все още не са на разположение, ако евентуалните заключения показват, че е необходима инициатива на Комисията в областта на продажбите на стоки, извършвани лице в лице, те биха могли да са от полза за напредъка в работата на съзаконодателите по предложението относно онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние.

4

Експресно проучване на Евробарометър № 413, „Дружества, извършващи онлайн дейности“ [Companies engaged in online activities] (2015 г.), разбивка по сектори (единствено от предприятия към потребители)•

5

Проучване на Евростат за използването на ИКТ от домакинствата и от отделните физически лица (2014 г.).

- **Съгласуваност със съществуващите разпоредби на политиката в тази област**

Основните материалноправни разпоредби на настоящото предложение уреждат основните различия между националните повелителни норми в областта на потребителските договори, произтичащи от въвеждането от държавите членки на минималния набор от хармонизирани правила на Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 1999 г. относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции⁶. Именно тези основни различия в националните норми влияят на решението на търговците дали или до каква степен да осъществяват трансгранични продажби на стоки.

Въпреки че предложението взема правилата на Директива 1999/44/ЕО като основа, с него се въвежда пълно хармонизиране на критериите за съответствие на стоките, на йерархията на средствата за правна защита, с които разполагат потребителите, и на сроковете, за които се прилагат обръщането на тежестта на доказване и законовите гаранции. Освен това са направени пояснения по някои елементи на действащата Директива 1999/44/ЕО, като например фактът, че потребителят ще има право на прекратяване на договора или намаление на цената, ако продавачът не е ремонтирал или заменил стоката в разумен срок. За разлика от Директива 1999/44/ЕО, потребителят също ще има правото да прекрати договора в случай на дребни дефекти. Също за разлика от Директива 1999/44/ЕО, съгласно настоящото предложение потребителите няма да са задължени, както е предвидено понастоящем в редица национални законодателства, да уведомяват продавача за дефекта на стоката в рамките на определен срок от откриването му. Определено важна промяна в сравнение с Директива 1999/44/ЕО е, че срокът, за който се обръща тежестта на доказване, се удължава на две години. Подобно на Директива 1999/44/ЕО, в предложението са запазени разпоредбите относно правото на потребителя да получи обезщетение за загубите, претърпени от такава липса на съответствие с националните законодателства.

Наред с това предложението допълва и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁷, която вече напълно е хармонизирала някои правила относно онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние (главно изискванията за предоставяне на преддоговорна информация и правото на отказ). Предложението също така допълва Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 г. за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия)⁸, която, наред с другото, отчасти установява хармонизирани правила за електронните договори.

С предложението няма да се въведе пълна хармонизация на някои от правилата относно неравноправните клаузи и следователно няма да има въздействие върху

6

ОВ L 171, 7.7.1999 г., стр. 12.

7

ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64.

8

ОВ L 178, 17.7.2000 г., стр. 1.

Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори⁹.

Предложението е съвместимо със съществуващите правила на ЕС относно приложимото право и компетентността в цифровия единен пазар¹⁰. Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела¹¹ и Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I)¹², които съдържат разпоредби за определяне на компетентната юрисдикция и приложимото право, се прилагат и в цифровата среда. Тези инструменти бяха приети наскоро и отражението на интернет беше разглеждано подробно по време на законодателния процес. В някои от разпоредбите се обръща специално внимание на сделките по интернет, по-специално в тези относно потребителските договори. Тези разпоредби имат за цел защитата на потребителите, наред с другото — в рамките на цифровия единен пазар, като им предоставят правото да се ползват от неподлежащите на изключения норми на държавата членка, в която те обичайно пребивават. Тъй като настоящото предложение относно онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние цели да хармонизира основните повелителни разпоредби за защита на потребителите, търговците вече няма да се сблъскат с такива големи различия в 28-те различни правни режима. Заедно с предложените нови договорни правила за онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние, съдържащи се в настоящото предложение, съществуващите норми на международното частно право установяват ясна правна уредба за покупките и продажбите на европейския цифров пазар, която взема предвид интересите както на потребителите, така и на предприятията. Следователно, настоящото законодателно предложение не изисква промени на съществуващата уредба на международното частно право на ЕС, включително на Регламент (ЕО) № 593/2008 („Рим I“).

Предложението допълва и позволява със специфично за сектора законодателство на Съюза, като например законодателството в областта на екодизайна¹³ или енергийното етикетироване¹⁴, както и с приетите във връзка с това законодателство актове за изпълнение и делегирани актове, да се въвеждат специфични продуктови изисквания за трайност, например изисквания за информация относно трайността.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Със Стратегията за цифров единен пазар се цели чрез цялостен подход да се преодолеят всички основни пречки пред развитието на трансграничната електронна търговия на цифровия единен пазар. Предложението следва да се разглежда в контекста на този цялостен подход. Това включва, наред с другото, инициативите, свързани с ролята на

⁹ ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29.

¹⁰ Подробно обяснение на правилата на ЕС относно приложимото право и компетентността в цифровия единен пазар може да се намери в приложение 7 към Работния документ на службите на Комисията, съдържащ оценката на въздействието и придружаващ предложенията за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние, SWD (2015) 275.

¹¹ ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1.

¹² ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6.

¹³ Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението, ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10.

¹⁴ Директива 2010/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно посочването на консумацията на енергия и на други ресурси от продукти, свързани с енергопотреблението, върху етикети и в стандартна информация за продуктите, ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 1.

платформите, инициативата за европейските услуги „в облак“, свързаната с ДДС тежест и доставките на колетни пратки. Въпросният подход обхваща също така инициативите, свързани с прилагането/правото на регресен иск, т.е. въвеждането в експлоатация на онлайн платформата за разрешаване на спорове¹⁵ и прегледа на Регламент (ЕО) № 2006/2004 от 27 октомври 2004 г. за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите¹⁶. По-специално, напълно хармонизираните правила в областта на договорното право в ЕС ще улеснят също и координираните действия по прилагане, предприемани от органите за сътрудничество за защита на потребителите¹⁷.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИРАНост И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Правното основание на настоящото предложение е член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз и неговата основна цел е да се подобри изграждането и функционирането на вътрешния пазар.

Съществуващите различия между правилата в областта на потребителското договорно право пречат на търговците да осъществяват трансгранични онлайн продажби, защото те трябва да адаптират договорите си към различни повелителни норми в областта на потребителското договорно право в отделните държави членки, към които изнасят, и вследствие на това понасят разходи, свързани с договорното право. Потребителите изпитват несигурност във връзка с основните си договорни права, когато пазаруват от чужбина, и затова предпочитат да се придържат към пазаруване на собствения си национален пазар. Тези проблеми оказват пряко въздействие върху изграждането и функционирането на вътрешния пазар и ограничават конкуренцията.

Различията между националните повелителни норми, които се прилагат по отношение на потребителските договори за продажба в държавите членки, се дължат основно на национални повелителни норми, които поставят по-високи изисквания в сравнение с директивите на ЕС относно минималната хармонизация^{18 19}. Няколко са ключовите области, в които съществуват такива различия, пораждащи допълнителни разходи за предприятия и липса на правна сигурност за потребителите.

Директива 1999/44/ЕО предвижда йерархия на средствата за правна защита, с които разполагат потребителите. Ако стоките не са в съответствие с договора, потребителят

¹⁵ Регламент (ЕС) № 524/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно онлайн решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО, ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 1.

¹⁶ ОВ L 364, 9.12.2004 г., стр. 1.

¹⁷ Настоящата директива ще измени Регламента за сътрудничество в областта на защитата на потребителите, за да се добави позоваване на настоящата директива в приложението към този регламент.

¹⁸ Тази информация се основава главно на уведомленията от държавите членки до Комисията в съответствие с членове 32 и 33 от Директива 2011/83/ЕС за транспониране на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО; за пълния текст на уведомленията, вж: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/rights-contracts/directive/notifications/index_en.htm.

¹⁹ Макар повечето различия между националните правила за защита на потребителите да са резултат от различните начини на въвеждане на директивите на ЕС относно минималната хармонизация от страна на държавите членки, съществуват и някои други национални повелителни правни норми относно потребителските договори, които не произтичат от въвеждането на достиженията на правото на ЕС в областта на защитата на потребителите. За конкретни примери, вж. Оценката на въздействието, придружаваща предложенията за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние, SWD (2015) 275, раздел 1.2 „Основни различия между повелителните норми в областта на потребителското договорно право, които засягат трансграничната търговия на стоки“.

има право да поиска те да бъдат приведени в съответствие, като първо поиска ремонт или замяна. Потребителят може да поиска прекратяване на договора или намаление на цената едва като втора стъпка. Двадесет държави членки²⁰ са възприели този подход, докато други държави членки или предлагат на потребителите свободен избор на средства за правна защита, или запазват йерархията на средствата за правна защита, но предвиждат и други, например право на отказ от несъответстващи стоки в рамките на кратък срок.

Съгласно Директива 1999/44/ЕО държавите членки имат право да установят задължение за потребителите да информират продавача за дефекта в срок от два месеца, считано от датата, на която са открили дефекта, за да се възползват от своите права. При неспазване на изискването за уведомяване потребителите губят правото си на средства за правна защита. Докато в 11 държави членки²¹ потребителите нямат такова задължение, в 12 държави членки²² потребителят трябва да уведоми за дефекта в рамките на 2 месеца, а в 5 държави членки²³ потребителят трябва да направи това в различен срок.

Съгласно Директива 1999/44/ЕО потребител може да поиска средство за правна защита само ако несъответствието на стоките е съществувало в момента на доставката. През първите 6 месеца тежестта на доказване е обрната, като в рамките на този срок търговецът е длъжен да докаже, че в момента на доставката дефектът не е съществувал. Докато 25 от държавите членки са възприели този подход, 3 държави членки²⁴ наскоро удължиха срока за прехвърляне на тежестта на доказване.

В Директива 1999/44/ЕО се предвижда търговецът да носи отговорност за дефекти, съществували в момента на доставката, за срок, не по-малък от две години. Докато 23 от държавите членки са възприели този двугодишен срок, в една държава членка²⁵ той е по-дълъг, а в 2 държави членки²⁶ срокът не е ограничен. В други две държави членки²⁷ няма конкретен срок на законовата гаранция, но правата на потребителите са ограничени от давностен срок (срокове, определени в националното законодателство, в рамките на които правата могат да бъдат предявявани в съда).

Като цяло, предложението ще премахне пречките пред упражняването на основните свободи, които са резултат от различията между националните повелителни норми в областта на потребителското договорно право, и по-специално допълнителните разходи по сделките при сключване на трансгранични сделки, както и липсата на увереност у потребителите относно правата им при пазаруване от друга държава от ЕС, като всички те имат преки последици за изграждането и функционирането на вътрешния пазар и ограничават конкуренцията.

Предложението ще гарантира висока степен на защита на потребителите чрез предоставяне на набор от напълно хармонизирани повелителни норми, които запазват

20 Австрия, Белгия, България, Германия, Дания, Естония, Испания, Италия, Латвия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Румъния, Словакия, Унгария, Финландия, Франция, Чешката република, Швеция.

21 Австрия, България, Германия, Гърция, Ирландия, Литва, Люксембург, Обединеното кралство, Полша, Франция и Чешката република.

22 Белгия, Естония, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Малта, Португалия, Румъния, Словения, Финландия и Хърватия.

23 В Дания и Швеция това трябва да стане в рамките на разумен срок; в Нидерландия – съвременно, а в Унгария – веднага (в тези държави уведомление в рамките на 2 месеца винаги се счита направено в срок); в Словакия – в рамките на 6 месеца.

24 Полша, Португалия и Франция.

25 Швеция.

26 Нидерландия и Финландия.

27 Ирландия и Обединеното кралство.

или в редица случаи повишават степента на защита, от която се ползват потребителите съгласно действащата Директива 1999/44/ЕО.

- **Субсидиарност**

Предложението е съобразено с принципа на subsidiarity, определен в член 5 от Договора за Европейския съюз.

Целта на инициативата е да се премахнат пречките при онлайн търговията, произтичащи от потребителското договорно право, и да се подпомогне създаването на истински цифров единен пазар в полза на предприятията и потребителите. Тази цел не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки. Правилата относно продажбите на стоки, установени в Директива 1999/44/ЕО, въвеждат минимална хармонизация и следователно позволяват различно прилагане от страна на държавите членки. Това е довело до правна разпокъсаност. Само координирана намеса на равнището на Съюза с цел премахване на съществуващите различия в националните подходи спрямо законодателството на Европейския съюз в областта на защитата на потребителите чрез пълно хармонизиране може да допринесе за доизграждането на вътрешния пазар посредством решаване на този проблем.

Предложението се основава на пълната хармонизация на някои основни договорни права на потребителите. Следователно то ще създаде единен набор от правила, които ще гарантират еднакво високо равнище на защита на потребителите в целия Европейски съюз и ще позволят на търговците да продават на потребителите във всички държави членки въз основа на еднакви договорни условия. Предложението ще намали значително разходите на търговците за привеждане в съответствие, като в същото време ще предостави високо равнище на защита на потребителите. Следователно действие на равнището на ЕС би било по-ефективно от действие на национално равнище.

Подходът на пълна хармонизация вече се е доказал като успешен в областта на законодателството на ЕС за защита на потребителите, например чрез правилата на Директива 2011/83/ЕС, при което се осигурява набор от еднакви права на потребителите, в полза на всички потребители в рамките на Европейския съюз, които правила се тълкуват и прилагат по еднакъв начин във всички държави членки. Инициатива на равнището на ЕС ще осигури съгласуваност при развиването на правата на потребителите, като същевременно ще се гарантира, че всички потребители в ЕС се ползват от еднакво високо равнище на защита. Тя ще създаде правна сигурност за предприятията, които искат да продават свои стоки в други държави членки. Подобен резултат може да се постигне само чрез действие на равнището на ЕС.

Освен това инициатива на равнището на ЕС ще осигури съгласуваност при прилагането на правата на потребителите, като същевременно ще се гарантира, че всички потребители в ЕС се ползват от еднакво високо равнище на защита. Тя ще създаде правна сигурност за предприятията, които искат да продават свои стоки в други държави членки. Подобна инициатива ще предостави съгласувано правно основание за координирани действия по прилагане, тъй като предложената Директива ще бъде включена в приложението към Регламент (ЕО) № 2006/2004 за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите. Освен това, действията по прилагане ще бъдат в голяма степен улеснени от предложените единни напълно хармонизирани правила. По този начин

прилагането на законодателството на ЕС ще бъде укрепено в полза на потребителите в ЕС. Подобен резултат може да се постигне само чрез действие на равнището на ЕС.

- **Пропорционалност**

Предложението е в съответствие с принципа на пропорционалност, посочен в член 5 от Договора за Европейския съюз, тъй като то не надхвърля необходимото за постигането на целите.

Предложението няма да хармонизира всички аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние. Вместо това то ще се съсредоточи върху по-нататъшното хармонизиране само на определени целеви ключови задължителни договорни права на потребителите в ЕС, които са от съществено значение при трансграничните сделки онлайн, които заинтересованите лица са идентифицирали като пречки пред търговията и които са необходими за изграждане на доверието на потребителите, когато пазаруват от разстояние от чужбина. Освен това изборът на правната форма на директива вместо регламент ще доведе до значително по-малко намеса в националните законодателства (вж. точка „Избор на инструмент“ по-долу).

- **Избор на инструмент**

Комисията представя комплект от две директиви, целящи пълно хармонизиране: директива относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние и директива относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание.

Изборът на директивата като инструмент предоставя на държавите членки свобода да адаптират прилагането към националното си законодателство. Регламентът би изисквал много по-подробен и всеобхватен режим в сравнение с директивата, за да се гарантира прякото му приложение. Това би довело до значително по-голяма намеса в националните законодателства.

Изборът на пълната хармонизация ще доведе до въвеждането на прости и съвременни правила, които премахват пречките пред договорното право и създават еднакви условия на конкуренция за предприятията, като в същото време гарантират, че потребителите се ползват от високо равнище на защита в целия ЕС.

С един необвързващ инструмент, като например доброволен типов договор, няма да се постигне целта за подобряване на изграждането и функционирането на вътрешния пазар. Търговците ще продължават да бъдат задължени да се съобразяват с различните повелителни национални норми в държавата на пребиваване на потребителя, когато те предвиждат по-високо равнище на защита на потребителите в сравнение с типовия договор, и съответно ще бъдат изправени пред по-високи разходи, свързани с договорното право.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

• Консултации със заинтересованите страни

Процес на консултиране

Беше разработена широкообхватна стратегия за консултации с цел да се осигури широко участие през целия цикъл на политиката, свързан с тази инициатива. Тази стратегия беше основана на съчетание от обществени и целеви консултации. Стремжът на Комисията беше да получи широк и балансиран набор от гледни точки по този въпрос, като даде възможност на всички заинтересовани страни (предприятия, потребители, национални органи, юристи и представители на академичните среди) да изразят своите становища²⁸.

– Обществена консултация: чрез 12-седмична уеб-базирана отворена обществена консултация бяха събрани 189 отговора от всички категории заинтересовани страни от целия ЕС.

– Целеви консултации: група за консултации със заинтересованите страни включваше 22 организации, представляващи широк кръг от интереси. Групата проведе седем заседания.

От юни до август 2015 г. бяха проведени също и задълбочени интервюта с представители на предприятията, за да се съберат данни за разходите, свързани с договорното право, с които предприятията се сблъскват при осъществяване на продажби в чужбина.

През 2015 г., в рамките на Стратегията за цифров единен пазар две проучвания — проучване сред потребителите²⁹ и проучване сред предприятията³⁰ — бяха използвани за събиране на данни, идентифициращи основните трансгранични пречки пред цифровия единен пазар.

Консултация с държавите членки: в периода юни – октомври 2015 г. бяха организирани три еднодневни семинара с държавите членки. Релевантните въпроси бяха обсъдени и с националните правоприлагащи органи на заседанието на Комисията за сътрудничество в областта на защитата на потребителите (април 2015 г.), както и с националните органи, отговорни за политиката в областта на потребителите, на заседанието на мрежата в областта на защитата на потребителите (май 2015 г.).

Обобщение на резултатите

По-голямата част от анкетираните от страна на потребителите признават, че хармонизирането може да подобри трансграничната електронна търговия, но биха подкрепили пълна хармонизация само ако съществуващите равнища на защита на потребителите в държавите членки не бъдат намалени. Те предупреждават също така за опасността от създаване на различни режими в зависимост от канала за продажба.

²⁸

За повече подробности относно консултациите, моля вж.: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/contract/opinion/index_en.htm

²⁹

GfK за Европейската комисия, „Проучване сред потребителите с цел идентифициране на основните трансгранични пречки пред цифровия единен пазар и къде те имат най-голямо значение“ [Consumer survey identifying the main cross-border obstacles to the Digital Single Market and where they matter most], 2015 г.

³⁰

Експресно проучване на Евробарометър № 413 „Дружества, извършващи онлайн дейности“ [Companies engaged in online activities] (2015 г.) http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_413_en.pdf.

Сдруженията на потребителите категорично се противопоставят на всяка форма на прилагане на законодателството на държавата на търговеца. Освен това, предвид различните характеристики на договорите между две предприятия (B2B) и договорите между предприятия и потребители (B2C) и възможните сблъсъци с вече действащи правни инструменти, организациите на потребителите не подкрепят включването на B2B договорите в обхвата на настоящото предложение. По-голямата част от предприятията биха подкрепили хармонизирани правила на равнището на ЕС относно продажбите на стоки между предприятия и потребители. Някои сдружения на бизнеса обаче изразяват съмнение относно необходимостта от предприемане на каквито и да било действия, но ако има действия на равнището на ЕС, те биха предпочели прилагането на законодателството на държавата на търговеца и изменение на Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I). Организациите на бизнеса препоръчват в максимална степен да се избягва секторният подход, който може да доведе до различни правила относно онлайн и офлайн продажбите и относно стоките и цифровото съдържание. Голяма част от сдруженията на специалистите в правната сфера биха подкрепили хармонизирани правила на равнището на ЕС и еднакъв режим за договорите между две предприятия и договорите между предприятия и потребители.

Държавите членки по принцип биха подкрепили хармонизирани правила на равнището на ЕС, но изразяват предпазливост относно политическата осъществимост и разграничаването между правилата относно онлайн и офлайн продажбите. Някои от тях биха предпочели да се подобрят изпълнението, прилагането и оценката на съществуващото законодателство, преди да се създава ново законодателство. По-голямата част от държавите членки респонденти изразяват подкрепа за регламентиране само на договорите между предприятия и потребители. В допълнение, значителен брой държави членки изрично се противопоставят на всяка форма на прилагане на правото на държавата на търговеца и следователно на изменение на Регламента „Рим I“.

По отношение на същността на правилата, по-голямата част от сдруженията на потребителите подкрепят свободния избор на средства за правна защита, докато мнозинството от предприятията респонденти се обявяват за йерархия на средствата за правна защита на потребителите в целия ЕС. Държавите членки са разделени: докато някои от тях се обявяват за йерархия на средствата за правна защита, други ще подкрепят свободен избор на средствата за правна защита от страна на потребителя. Мнозинството от анкетираните специалисти в правната сфера подкрепят свободния избор на потребителите по отношение на средствата за правна защита, докато други предпочитат да се запази йерархията на средствата за правна защита при възможност за договаряне между страните. По отношението на обръщането на тежестта на доказване организациите на потребителите препоръчват срок по-дълъг от 6 месеца (основно две години) и на практика всички са за по-дълъг срок на законовата гаранция. Предприятията искат да се запази сегашният 6-месечен срок по отношение на обръщането на тежестта на доказване и биха подкрепили пълното хармонизиране на настоящия двугодишен срок на законовата гаранция. Държавите членки и специалистите в правната сфера по принцип биха подкрепили запазването на съществуващите правила относно обръщането на тежестта на доказване и законовата гаранция.

- **Събиране и използване на експертни познания**

Комисията е ползвала няколко икономически и юридически проучвания, които бяха поръчани или конкретно за целите на настоящата инициатива, или като част от

Стратегията за цифров единен пазар. Те включват проучване, извършено през 2015 г., за да се установят основните трансгранични пречки пред цифровия единен пазар³¹, статистически данни на Евростат за 2014 г., проучвания на Евробарометър и Дискусионна група за МСП³².

В сравнително изследване на законодателството беше представен преглед на повелителните норми, приложими по отношение на договорните задължения по договорите за продажба от разстояние и по-специално за онлайн продажбите на стоки.

• **Оценка на въздействието**

На 16 октомври 2015 г. Комитетът за регулаторен контрол представи първоначално становище относно проекта за оценка на въздействието, който беше изменен в съответствие с коментарите на Комитета и внесен повторно. Второто становище, с което бе одобрен предложението за обсъждане проект за оценка на въздействието, беше представено от Комитета на 9 ноември 2015 г.³³

Преработеният доклад за оценка на въздействието и обобщението са публикувани съвместно с предложенията³⁴.

Разгледани алтернативи на политиката

Освен изследването на последиците от липсата на промяна на политиката в оценката на въздействието бяха разгледани следните алтернативи на политиката: i) вариант 1: целеви напълно хармонизирани правила относно стоките и цифровото съдържание; ii) вариант 2: прилагане на законодателството на държавата на търговеца в съчетание със съществуващите хармонизирани правила относно стоките/целеви и напълно хармонизирани правила относно цифровото съдържание; iii) вариант 3: целеви напълно хармонизирани правила относно цифровото съдържание без промяна на политиката в областта на стоките; iv) вариант 4: минимален набор от хармонизирани правила относно цифровото съдържание без промяна на политиката в областта на стоките; v) вариант 5: доброволен европейски типов договор в съчетание с марка за доверие на ЕС.

След сравнителен анализ на въздействието на тези варианти в доклада за оценка на въздействието се стигна до заключението, че вариант 1 ще постигне най-добре целите

31

Вж. по-специално:

– GfK за Европейската комисия, „Проучване сред потребителите с цел идентифициране на основните трансгранични пречки пред цифровия единен пазар и къде те имат най-голямо значение“ [Consumer survey identifying the main cross-border obstacles to the Digital Single Market and where they matter most], 2015 г., http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/market_studies/obstacles_dsm/docs/21.09_dsm_final_report.pdf

– Проучване на Евростат за използването на ИКТ от домакинствата и от отделните лица (2014 г.).

– Сравнително изследване на договорите за компютърни услуги „в облак“ (2014 г.), DLA Piper, стр. 33 и сл.; Анализ на приложимите правни рамки и предложенията за изграждане на системен модел за защита на потребителите във връзка с договорите за цифрово съдържание [Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts]; University of Amsterdam: Centre for the Study of European Contract Law (CSECL) Institute for Information Law (IViR): Amsterdam Centre for Law and Economics (ACLE), стр. 32 и сл.

– Експресно проучване на Евробарометър № 413, „Предприятия, ангажирани с онлайн дейности“ [Companies engaged in online activities] (2015 г.) http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_413_en.pdf

– „Икономическо проучване относно продуктите на цифровото потребителско съдържание“ (Economic study on consumer digital Content products), ICF International, 2015 г.

32

При проучване на извадка от МСП, проведено през 2011 г. в рамките на европейската мрежа за предприятия (мрежата „Enterprise Europe Network“)

33

бяха получени отговори от 1047 микро-, малки и средни предприятия.

34

Становището на Комитета за регулаторен контрол е достъпно на: http://ec.europa.eu/justice/contract/index_en.htm.

Докладът за оценка на въздействието и резюмето са на разположение на следния адрес: http://ec.europa.eu/justice/contract/index_en.htm.

на политиката. При този вариант ще се намалят свързаните с договорното право разходи за търговците и ще се улесни трансграничната електронна търговия. При трансгранични продажби предприятията ще могат да разчитат в голяма степен на своето национално право, тъй като основните правила, относими към трансграничната търговия, ще бъдат еднакви във всички държави членки. Въпреки че новите правила относно онлайн продажбите на стоки ще доведат до някои еднократни разходи за адаптиране за търговците, продаващи онлайн, тези разходи ще бъдат компенсирани от икономиите на разходи, произтичащи от възможността да продават в целия ЕС без да понасят допълнителни свързани с договорното право разходи благодарение на напълно хармонизираните правила. Особено малките предприятия ще извлекат ползи в сравнение с настоящата ситуация, тъй като колкото по-малко е предприятието, толкова по-значителни ще са икономиите на разходи от напълно хармонизираните трансгранични правила за стоките. Така новите правила ще предоставят на предприятията правна сигурност и благоприятна среда за стопанска дейност. Потребителите ще разполагат с ясен набор от права на територията на целия ЕС и по този начин ще бъдат по-уверени при трансгранично закупуване на стоки или достъп до цифрово съдържание. Въпреки че в някои държави членки равнището на защита по няколко отделни точки може да бъде намалено, този вариант като цяло ще увеличи значително настоящото равнище на защита на потребителите в ЕС, предоставяно по силата на Директива 1999/44/ЕО, по-специално чрез удължаването на срока за обръщане на тежестта на доказване на две години. Въпреки че държавите членки няма да могат да приемат или поддържат правила за по-голяма защита на потребителите, като цяло ще се осигури високо равнище на защита на потребителите и ще се засили трансграничното прилагане на правилата. Това ще създаде взаимни ползи за предприятията и потребителите. Конкуренцията ще се засили, което ще доведе до цялостно увеличаване на търговията и следователно до по-голям избор на по-конкурентни цени за потребителите, при значителни макроикономически ползи за ЕС.

Липсата на промени в политиката няма да допринесе за постигането на целите на цифровия единен пазар и крие риска да окаже отрицателно икономическо въздействие в сравнение с настоящата ситуация.

Вариант 2 би довел до увеличаване на стимулите за трансгранично предоставяне, тъй като търговците ще могат да продават своите продукти през граница изцяло въз основа на собственото си национално законодателство. Потребителите биха могли да се възползват в известна степен от увеличаването на избора и понижаването на цените. В определени случаи те биха могли да се възползват от потенциално по-високо равнище на защита на потребителите съгласно законодателството на държавата на търговеца, ако за конкретни въпроси то надхвърля собственото им национално законодателство. Въпреки това, в резултат на прилагането на законодателството на държавата на търговеца за онлайн продажби на стоки и съответната дерогация от Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I), европейските потребители вече няма да се ползват от по-високо равнище на защита на потребителите, което тяхното собствено национално законодателство, което при транспонирането на Директива 1999/44/ЕО е въвело по-строги изисквания, може да предоставя в повече от предвиденото в законодателството на държавата на търговеца. Това би оказало отрицателно въздействие върху доверието на потребителите в трансграничните покупки. В допълнение, много е вероятно такава промяна да не може да се ограничава само до търговците от ЕС и следователно би довела до премахване на защитата, предлагана по силата на повелителните норми относно потребителските договори, при сделки с търговци от трети държави.

При варианти 3 и 4 пречките пред трансграничната търговия, произтичащи от договорното право, ще останат в сила за стоките.

Вариант 5 може да помогне на предприятията да продават стоки в целия ЕС и да предостави на потребителите задоволително равнище на защита, зависещо в голяма степен от съдържанието на правилата в типовите договори, които ще бъдат договорени от индустрията, както и от степента на използване и приемане на марката за доверие от предприятията в ЕС. Потребителите могат да бъдат по-уверени, когато купуват от чуждестранни търговци, отличени с марката за доверие на ЕС. Въпреки това, търговците ще продължават да са длъжни да се съобразяват с повелителните национални норми, приети от държавата по обичайното местопребиваване на потребителя, когато те предоставят по-високо равнище на защита на потребителите в сравнение с разпоредбите на типовия договор, и може да се наложи да поемат произтичащите от договорното право разходи.

Основни въздействия на предложението

В оценката на въздействието се разглежда въздействието на двете предложения – директивата относно някои аспекти на договорите за предоставяне на цифрово съдържание и директивата относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние.

Двете предложения ще премахнат свързаните с договорното право пречки пред трансграничната онлайн търговия както за потребителите, така и за търговците. Премахването на тези пречки е стимул за трансграничната търговия: ако бъдат премахнати пречките, произтичащи от договорното право, още 122 000 предприятия ще осъществяват трансгранични онлайн продажби. Износът в рамките на ЕС би се увеличили с около 1 милиард евро. Засилената конкуренция при онлайн търговията на дребно ще доведе до спад на цените на дребно във всички държави членки, който се изчислява на -0,25% средно на равнището на ЕС. В резултат на намалението на цените и повишаването на доверието на потребителите, произтичащи от уеднаквяването на правата в ЕС, потребителското търсене ще се повиши допълнително. Потреблението на домакинствата, което е отражение на благосъстоянието на потребителите, ще отбележи ръст във всички държави членки със средно + 0,23 % за ЕС, което съответства на около 18 млрд. евро. Между 7,8 и 13 милиона нови потребители ще започнат да извършват трансгранични покупки онлайн. Средната сума, харчена ежегодно от всеки трансграничен купувач, също ще се увеличи с 40 евро. Това нарастване на търсенето и предлагането ще има пряко въздействие върху основните макроикономически променливи във всяка отделна държава членка и в ЕС като цяло. Като цяло реалният БВП на ЕС се очаква да нарасне трайно с около 4 млрд. евро годишно.

Кой ще бъде засегнат и по какъв начин

Предприятията ще имат разходи за привеждане в съответствие с новата директива, но в крайна сметка ще извлекат дори по-големи ползи от пълното хармонизиране на правилата за износ на стоки и цифрово съдържание в целия ЕС. След приемането на новите правила повечето предприятия няма да имат нужда да приспособяват условията по договорите си към законодателствата на други държави членки, независимо от броя на държавите членки, в които извършват продажби. МСП няма да останат извън обхвата на новото законодателство: изключенията биха намалили доверието на потребителите, когато купуват от тях. Не е обосновано потребителите да бъдат по-

малко защитени, когато купуват от МСП, вместо от по-големи продавачи. Въвеждането на изключение по отношение на МСП би намалило ползите за тях, произтичащи от въвеждането на единен набор от правила, приложими в целия ЕС. Напротив, инициативата ще бъде от особена полза за МСП, които са засегнати в по-голяма степен от разходите за адаптиране на договорите си към повелителните норми в други държави членки и по-често се ограничават до техния национален пазар в сравнение с по-големите си конкуренти. За тях трансграничната търговия е важен начин да се възползват от предимствата на икономията от мащаба. МСП имат проблем с намирането на клиенти. Този проблем може по-лесно да се реши в онлайн контекст, тъй като интернет дава възможност за онлайн продажби при по-ниски разходи в сравнение с офлайн търговията.

По отношение по-специално на стоките, предприятията, които в момента извършват само директни продажби, няма да се налага да правят никакви разходи за адаптиране. Предприятията, които вече продават или желаят да продават онлайн на потребители в други държави членки, ще се възползват пряко от икономията на разходите, произтичаща от пълното хармонизиране на правилата на ЕС. Предприятията, които в момента продават онлайн и директно, на практика няма да имат допълнителни разходи заради различните режими, защото едва ли ще възникне разпокъсаност между правилата за онлайн и директните продажби на стоки или тя вероятно няма да окаже значително въздействие. Ако се наложат такива разходи, те ще бъдат ограничени и ще засягат само кратък преходен период. Според представители на предприятията за търговия на дребно, търговците, използващи мултиканалния модел, ще решат проблема с евентуалните преходни различия между режимите за онлайн и директни продажби на стоки като прилагат съответните по-високи стандарти към всички свои продажби и използват единен бизнес модел.

Прилагането на новите правила ще наложи на предприятията определен брой задължения, касаещи отношенията им с потребителите. Въпреки това, много от тези задължения вече се съдържат в националните законодателства, в различна степен и с различен обхват, като резултат от изискването за минимална хармонизация със законодателството на ЕС, и следователно предприятията са запознати с тях. Що се отнася по-специално до удължаването на срока за прехвърляне на тежестта на доказване от 6 месеца на две години, не се очаква това да има твърде сериозно значение за предприятията, тъй като последните данни показват, че на практика само малка част от тях настояват потребителите да доказват отговорността на търговеца в рамките на целия двугодишен законов гаранционен срок и че обръщането на тежестта на доказване често де факто се прилага за целия двугодишен законов гаранционен срок, с много малко изменения в поведението на търговците по този аспект преди или след изтичането на 6-те месеца³⁵.

Равнището на защита на потребителите ще се увеличи в сравнение със съществуващото в ЕС равнище. Това касае по-специално удължаването на срока на обръщане на тежестта на доказване на две години чрез изравняването му със срока на законовата гаранция. В това отношение всички потребители в ЕС ще се възползват от по-високо равнище на защита в сравнение със съответните национални стандарти (освен в две държави членки, в които равнището ще остане без промяна). По-високото равнище на защита ще улесни потребителите при упражняването на техните права и се очаква да

35

„Проучване на потребителския пазар относно използването на законови и търговски гаранции за потребителите в ЕС“ (Consumer market study on the functioning of Legal and Commercial Guarantees for consumers in the EU) (2015, предвидено за публикуване)•

засили съществено доверието им, което е от особено значение за трансграничните покупки предвид елемента на разстояние, който те предполагат. По отношение на равнището на защита на потребителите по други аспекти, като задължението на потребителя да уведоми продавача за възникнал дефект и правото на потребителя да прекрати договора дори при незначително несъответствие с действащите национални стандарти, в повечето случаи предложението ще доведе до по-високо равнище на защита, като само в ограничен брой държави членки някои допълнителни права по отделни аспекти могат да бъдат намалени. Въпреки това, като цяло ще се осигури високо равнище на защита на потребителите и ще се засили прилагането на правилата. Освен това потребителите не само ще имат достъп до по-широк избор на продукти от търговци в целия ЕС на конкурентни цени, но ще могат също така да се възползват от продукти с по-високо качество и по-голяма устойчивост, в съответствие с пакета от мерки за кръговата икономика на Европейската комисия.

- **Основни права**

Предложението относно онлайн продажбите и другите продажби на стоки от разстояние ще окаже положително въздействие върху редица права, защитени съгласно Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално член 38 относно защитата на потребителите и член 16 относно свободата на стопанската инициатива.

Наборът от напълно хармонизирани правила относно онлайн продажбите на стоки ще осигури напълно хармонизирано високо равнище на защита на потребителите в целия ЕС в съответствие с член 38 от Хартата на основните права, като предостави на потребителите специални и ясни права при закупуването на стоки онлайн на националния пазар или от други държави членки. Тези правила обаче ще заместят настоящите национални правила по отношение на стоките, което би могло да понижи равнището на защита, от което се ползват потребителите в някои държави членки.

Наличието на набор от напълно хармонизирани правила относно онлайн продажбите на стоки ще допринесе също и за постигане на целта на член 16, тъй като предприятията ще бъдат улеснени при продаването на стоки в ЕС както на националния си пазар, така и през граница. Така възможностите им да разширят стопанската си дейност ще бъдат увеличени.

И накрая, въвеждането на ясни права в областта на договорното право може да спомогне за постигане на целта на член 47 (Право на ефективни правни средства за защита), защото може да се засили способността за упражняване на правото на ефективни средства за правна защита пред съдилищата. Новите правила следва да направят по-ясни средствата за правна защита, които са на разположение в случай на спорове.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението няма да има отражение върху бюджета.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и договорености за мониторинг, оценка и докладване**

От държавите членки ще се изисква да изпратят на Комисията мерките за изпълнение на Директивата относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други

продажби на стоки от разстояние. В тези мерки ще се излага текста на приетото от държавите членки законодателство. Комисията ще извършва мониторинг на тези мерки, за да гарантира, че те са в съответствие с директивата.

- **Обяснителни документи**

В съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи, държавите членки се задължават в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между компонентите на дадена директива и съответните елементи от националните инструменти за транспониране. Законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано по отношение на настоящата директива.

- **Подробно обяснение на конкретните разпоредби на предложението**

Предложението се състои от 21 члена. Много от тези разпоредби произтичат от Директива 1999/44/ЕО или от предложението за регламент за общото европейско право за продажбите.

В член 1 се посочват предметът и обхватът на директивата, като се уточнява, че директивата определя някои правила относно съответствието на стоките, средствата за правна защита и условията и редът за упражняване на тези средства за правна защита. В хода на оценката на въздействието, която придружава предложението, не бяха установени проблеми, свързани с отношенията между предприятията; поради това директивата не се занимава с тези въпроси. Настоящата директива не се прилага по отношение на стоки като DVD и компактдискове, съдържащи цифрово съдържание по начин, който превръща стоките само в носители на цифровото съдържание, нито по отношение на договори от разстояние за предоставяне на услуги. Тя обаче се прилага по отношение на стоки, като домакински уреди или играчки, в които цифровото съдържание е интегрирано по такъв начин, че неговите функции са подчинени на основните функционалности на стоките, и то функционира като неразделна част от стоките. Освен това, когато договор за продажба предвижда както продажба на стоки, така и предоставяне на услуги, настоящата директива се прилага само по отношение на частта, отнасяща се до продажбата на стоки.

В член 2 се съдържа списък с определения на понятията, използвани в директивата. Някои определения произтичат от настоящите достижения на правото на ЕС (като например определенията за „потребител“ и „стоки“) и, тъй като се отнасят до едни и същи понятия, те следва да се прилагат и тълкуват по начин, съвместим с достиженията на правото на ЕС. Други определения са взети от Директива 2011/83/ЕС или от предложението за Регламент относно общо европейско право за продажбите.

В член 3 се предвижда, че настоящата директива е директива за пълно хармонизиране. Държавите членки няма да могат да приемат или да запазват закони, чиито изисквания са по-малки или пък надхвърлят изискванията на настоящата директива. Целта на член 3 във връзка с член 1 е също така да се установи, че в области, които не са включени в обхвата на директивата, държавите членки все още могат да приемат законодателство.

В член 4 се определят критериите за съответствие, на които трябва да отговарят стоките, за да постигнат съответствие с договора. Стоките трябва преди всичко да

съответстват на това, което е било обещано в договора. В разпоредбата се уточнява също така, че по подразбиране съответствието на стоките няма да бъде оценявано само по отношение на условията на договора, а следва да се прилага също и комбинация от субективни и обективни критерии, с цел да се защитят законните интереси на двете страни по договора за продажба. Допълнителните обективни критерии са посочени в членове 5, 6 и 7.

В член 5 се определят обективни критерии за съответствие на стоките. При отсъствие на изрични договорни условия, установяващи критерии за съответствие, стоките трябва да отговарят на тези обективни критерии.

В член 6 се обяснява, че липсата на съответствие в резултат на неправилен монтаж на стоките трябва да се разглежда като липса на съответствие на самите стоки, ако причината за неправилния монтаж е в сферата на отговорност на продавача.

Член 7 съдържа допълнително изискване за съответствие, свързано с евентуалните правни недостатъци, касаещи стоките. В съответствие с това правило стоките трябва да бъдат свободни от всякакви права на трети лица, включително и такива, основаващи се на интелектуална собственост.

В член 8 се предвижда моментът, към който трябва да са изпълнени условията за констатиране на липса на съответствие, за да е налице отговорност на продавача за неизпълнение. Като цяло, това е моментът на преминаване на риска, като този посочен в Директива 2011/83/ЕС, когато потребителят или определена от потребителя трета страна, включително назначен от потребителя превозвач, влиза във владение на стоките. В случаите, когато стоките трябва да бъдат монтирани, съответният момент за установяване на съответствието е при приключване на монтажа или след като потребителят е имал разумен срок за монтаж, но във всеки случай не по-късно от 30 дни от момента на преминаване на риска. И накрая, в член 8, параграф 3 тежестта на доказване на липсата на несъответствие се прехвърля на продавача за срок от две години.

В член 9 се изброяват средствата за правна защита при липса на съответствие с договора, поставени на разположение на потребителя, чрез пълно хармонизиране на реда, по който могат да бъдат упражнявани съответните средства за правна защита. Като първа стъпка, потребителят следва да има право стоката да бъде ремонтирана или заменена в разумен срок и без значително неудобство за него. Като втора стъпка, потребителят има право на намаляване на цената или прекратяване на договора, когато несъответствието не е или не може да бъде отстранено чрез ремонт или замяна. С тази разпоредба на потребителя се предоставя и правото да спре изпълнението на своите задължения, докато стоките не бъдат приведени в съответствие.

Член 10 налага на продавача задължението, когато отстранява несъответствие чрез замяна на стоки, да вземе обратно заменените стоки на свои разноски. Продавачът може да вземе обратно дефектните стоки и да монтира новите стоки сам или да възложи това на трета страна за своя сметка. В разпоредбата се уточнява също, че потребителят не следва да бъде задължен да плаща за това, че е ползвал заменените стоки преди тяхната замяна.

В член 11 се уточнява, че потребителят има право да избира между ремонт и замяна освен ако избраният вариант би бил непропорционален в сравнение с другия наличен

вариант или ако е невъзможен, или незаконен. В него също така се предвиждат критерии за преценка дали избраният вариант е непропорционален в сравнение с другия наличен вариант.

Член 12 съдържа насоки за начина на изчисляване на намалението на цената.

В член 13 се уреждат редът и условията за упражняване на правото на прекратяване на договора и последиците от това. Правото на прекратяване на договора поради липса на съответствие е последното възможно средство за правна защита, което се прилага в случаите, когато другите средства за коригиране на въпросната липса на съответствие не са осъществими или не са дали резултат. Потребителят следва да се ползва от това право и в случаите на незначително несъответствие. В разпоредбата се посочва, че договорът може да бъде прекратен с всякакъв вид уведомление, изпратено от потребителя, и че прекратяването следва да е само частично, когато липсата на съответствие се отнася само за част от доставените по силата на договора стоки. Въпреки това, когато липсата на съответствие може да оправдае прекратяването на договора като цяло, средството за правна защита не следва да се ограничава само до частично прекратяване. В член 13 се урежда връщането вследствие на прекратяване на договора, като се уточнява, че в срок от 14 дни продавачът е длъжен да възстанови заплатената цена на свои разноски и че потребителят следва да върне дефектните стоки за сметка на продавача. И накрая, в този член се регламентира задължението на потребителите, при определени ограничени условия, да заплатят паричната стойност на стоките, когато стоките не могат да бъдат върнати, както и да платят за обезценяването на стоките до определен размер.

В член 14 се запазва двугодишният срок за възможността за използване на средствата за правна защита съгласно настоящата директива. Когато в някои държави членки правата на потребителите съгласно член 9 имат давностен срок, този срок не може да изтича по-рано.

В член 15 се предвиждат изисквания за прозрачност по отношение на търговските гаранции, давани от продавачите, например по отношение на формата на предоставяне и съдържанието на заявлението за предоставяне на търговска гаранция. Освен това се посочва, че гаранцията задължава продавача при условията, включени в рекламните съобщения, преддоговорната информация и заявлението за предоставяне на търговска гаранция. В разпоредбата се пояснява, че ако условия, посочени например в реклама, се различават от тези, включени в заявлението за предоставяне на търговска гаранция, предимство имат тези, които са по-изгодни за потребителите.

В член 16 се предвижда, че продавачът има право на регресен иск в случай на действие или бездействие от страна на лице на предшестваш етап на веригата от сделки, което е довело до ангажиране на отговорността на продавача спрямо потребителя във връзка с липса на съответствие. Условията и редът за упражняване на това право трябва да се уредят от националните законодателства на държавите членки.

С член 17 държавите членки се задължават да осигурят наличието на подходящи и ефективни средства за гарантиране на съответствието с настоящата директива.

С член 18 се потвърждава повелителният характер на правилата относно потребителското договорно право на настоящата директива посредством обичайната

клауза, поясняваща, че всяко отклонение от включените в директивата изисквания, което е в ущърб на потребителя, не е обвързващо за него.

В член 19 се предвиждат изменения на други законодателни актове на ЕС. С него се изменя Директива 1999/44/ЕО с цел да се избегнат припокриванията между двата инструмента. С член 19 също така се включва позоваване на настоящата директива в приложението към Регламент (ЕО) № 2006/2004 с цел да се засили трансграничното сътрудничество по прилагането на директивата. С този член се включва също така позоваване на директивата в приложение I към Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите³⁶ с цел да се гарантира, че колективните интереси на потребителите, посочени в настоящата директива, са защитени.

В член 20 се установява крайният срок за транспониране от държавите членки.

В член 21 се определя датата на влизане в сила.

В член 22 се посочват адресатите на директивата.

³⁶

ОВ L 110, 1.05.2009 г., стр. 30•

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 114 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет³⁷,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) За да запази своята конкурентоспособност на световните пазари, Съюзът трябва успешно да отговори на многобройните предизвикателства, поставяни в наши дни от икономика, която е все по-силно ориентирана към технологиите. Стратегията за цифров единен пазар³⁸ определя цялостна рамка за улесняване на включването на цифровото измерение в рамките на единния пазар. Първият стълб на стратегията разглежда разпокъсаността на търговията в рамките на ЕС, като обхваща всички основни пречки през развитието на трансграничната електронна търговия.
- (2) За постигането на истински цифров единен пазар е необходимо да се хармонизират някои аспекти на договорите за продажба на стоки, като за основа се вземе високо равнище на защита на потребителите.
- (3) Електронната търговия е основният двигател на растежа в рамките на цифровия единен пазар. Нейният потенциал за растеж обаче далеч не е изцяло оползотворен. За да се засили конкурентоспособността на Съюза и да се стимулира растежът, Съюзът трябва да действа бързо и да насърчава икономическите субекти да разгърнат пълния потенциал на цифровия единен пазар. Пълният потенциал на цифровия единен пазар може да бъде разгърнат само ако всички участници на пазара имат безпрепятствен достъп до онлайн продажби на стоки и са в състояние уверено да сключват електронни сделки. Правилата на договорното право, въз основа на които се сключват сделките между участниците на пазара, са сред основните фактори, от които зависи дали предприятията ще решат да предлагат стоки през граница онлайн. Тези правила

37

38

ОВ С [...], [...] г., стр. [...].

COM(2015) 192 final.

влият също и върху готовността на потребителите да възприемат и да се доверят на този вид покупки.

- (4) Въпреки че онлайн продажбите на стоки представляват по-голямата част от продажбите от разстояние в Съюза, настоящата директива следва да обхваща всички канали за продажба от разстояние, включително поръчките по телефон и по пощата, за да се избегнат всякакви неоправдани нарушения на конкуренцията и да се създадат равни условия за всички предприятия, осъществяващи продажби от разстояние.
- (5) Правилата на Съюза, приложими по отношение на онлайн и други форми на продажба на стоки от разстояние, все още са разпокъсани, въпреки че правилата относно изискванията за предоставяне на преддоговорна информация, правото на отказ и условията за доставка вече са напълно хармонизирани. Други основни договорни елементи, като критериите за съответствие, средствата за правна защита и реда и условията за тяхното упражняване по отношение на стоки, които не съответстват на договора, подлежат на минимална хармонизация съгласно Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³⁹. Държавите членки получиха право да надхвърлят определените от Съюза стандарти и да въвеждат правила, които да гарантират още по-високо равнище на защита на потребителите. Възползвайки се от това право те насочиха действията си към различни елементи и в различна степен. Така националните разпоредби за транспониране на законодателството на Съюза относно потребителското договорно право към настоящия момент значително се различават по отношение на съществени елементи на договора за продажба, като липсата или наличието на йерархия при средствата за правна защита, срока на законовата гаранция, срока на обръщане на тежестта на доказване или известяването на продавача за наличието на дефект.
- (6) Съществуващите различия могат да повлияят неблагоприятно на предприятията и потребителите. Съгласно Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁰ предприятията, насочващи дейността си към потребители в други държави членки, трябва да вземат предвид повелителните норми на правото в областта на потребителските договори в държавата по обичайното местопребиваване на потребителя. Тъй като тези норми са различни в различните държави членки, предприятията може да имат допълнителни разходи. В резултат на това много предприятия може да предпочетат да продължат да търгуват само на националния си пазар или да изнасят само в една или две държави членки. Този избор за намаляване на излагането на разходите и рисковете, свързани с трансграничната електронна търговия, води до загуба на възможности за разширяване на търговската дейност и за икономии от мащаба. Малките и средните предприятия са особено засегнати.
- (7) Въпреки че в резултат на прилагането на Регламент (ЕО) № 593/2008 потребителите се ползват от високо равнище на защита, когато купуват от чужбина онлайн или по друг начин от разстояние, разпокъсаността оказва отрицателно въздействие и върху степента на доверие на потребителите в електронната търговия. Няколко са факторите, които допринасят за това

39

Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 1999 г. относно някои аспекти на продажбата на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции, ОВ L 171, 7.7.1999 г., стр. 12.

40

Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I), ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6.

недоверие, но несигурността относно основните договорни права заема видно място сред опасенията на потребителите. Тази несигурност съществува, без значение дали потребителите са защитени или не от повелителните разпоредби на потребителското договорно право в своята държава членка в случаите, когато продавач насочва трансграничните си дейности към тях, нито дали потребителите сключват или не сключват трансгранични договори с продавач, без съответният продавач да упражнява търговска дейност в държавата членка на потребителя.

- (8) За да се отстранят тези проблеми, предприятията и потребителите следва да могат да разчитат на набор от напълно хармонизирани и целенасочени правила относно онлайн и другите форми на продажба на стоки от разстояние. Единни правила са необходими във връзка с няколко съществени елемента на потребителското договорно право, по отношение на които настоящият подход за минимална хармонизация доведе до различия и търговски пречки в рамките на Съюза.
- (9) Напълно хармонизираните правила в областта на потребителското договорно право ще улеснят търговците да предлагат своите продукти в други държави членки. Разходите на предприятията ще бъдат намалени, тъй като те вече няма да е необходимо да вземат предвид различията в повелителните норми в областта на потребителското договорно право. Те ще се ползват от по-голяма правна сигурност при продажбите от разстояние в други държави членки, благодарение на наличието на стабилна среда в областта на договорното право.
- (10) Засилената конкуренция между търговците на дребно вероятно ще доведе до предлагане на повече възможности за избор на по-конкурентни цени за потребителите. Благодарение на целенасочените напълно хармонизирани правила потребителите ще се ползват от високо равнище на защита и повишаване на благосъстоянието. Това от своя страна ще увеличи доверието им в трансграничната търговия от разстояние, и по-специално в онлайн търговията. Потребителите ще извършват по-уверено трансгранични покупки от разстояние, знаейки, че се ползват с едни и същи права на територията на целия Съюз.
- (11) Настоящата директива обхваща правилата, приложими по отношение на онлайн и другите форми на продажба на стоки от разстояние, само във връзка с ключовите договорни елементи, необходими за преодоляване на пречките пред цифровия единен пазар, свързани с договорното право. За тази цел правилата относно изискванията за съответствие, средствата за правна защита на потребителите при липса на съответствие на стоката с договора и реда и условията за тяхното упражняване следва да бъдат напълно хармонизирани и равнището на защита на потребителите следва да бъде завишено в сравнение с това по Директива 1999/44/ЕО.
- (12) Когато договорът включва елементи на продажба на стоки и предоставяне на услуги, директивата следва да се прилага само по отношение на частта, отнасяща се до продажбата на стоки, в съответствие с подхода, възприет в Директива 2011/83/ЕС.
- (13) Настоящата директива не следва да се прилага по отношение на стоки като DVD и компактдискове, включващи цифрово съдържание по начин, който превръща стоките само в носители на цифровото съдържание. Тя обаче следва да се прилага по отношение на цифровото съдържание, интегрирано в стоки, като домакински уреди или играчки, в които то е интегрирано по такъв начин, че

неговите функции са подчинени на основните функционалности на стоките, и то функционира като неразделна част от стоките.

- (14) Настоящата директива не следва да засяга договорното право на държавите членки в областите, които не се уреждат от нея. Държавите членки следва също така да бъдат свободни да предвиждат по-подробни условия във връзка с аспектите, уредени с настоящата директива, доколкото тези аспекти не са напълно хармонизирани от директивата — това се отнася до давностните срокове за упражняване на правата на потребителите, търговските гаранции и правото на регресен иск на продавача.
- (15) При позоваване на едни и същи понятия правилата на настоящата директива следва да се прилагат и тълкуват по начин, съвместим с правилата, установени от Директива 1999/44/ЕО и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴¹, както са тълкувани в съдебната практика на Съда на Европейския съюз.
- (16) За целите на правната яснота директивата включва определение на понятието „договор за продажба“. В това определение се посочва, че договорите, при които стоките предстои да бъдат произведени или изработени, включително съгласно спецификациите на потребителя, също са включени в обхвата на директивата.
- (17) С цел постигане на яснота и сигурност за продавачите и потребителите директивата следва да определи понятието „договор“. Това определение следва общите традиции на всички държави членки, като изисква наличие на споразумение, предназначено да породи задължения или други правни последици, за да се установи съществуването на договор.
- (18) За да се постигне баланс между изискването за правна сигурност и подходяща гъвкавост на правните норми, всяко посочване в настоящата директива на това, което може да се очаква от дадено лице или което дадено лице може да очаква, следва да се разбира като посочване на това, което може разумно да се очаква. Критерият за това дали очакванията са разумни следва да бъде обективно установен, като се вземат предвид естеството и целта на договора, обстоятелствата по конкретния случай и обичаите и практиките на участващите страни. По-специално, разумният срок за завършване на ремонт или замяна следва да бъде обективно установен, като се вземе предвид естеството на стоките и на липсата на съответствие.
- (19) С цел да се осигури яснота относно това какво даден потребител може да очаква от стоките и какви са отговорностите на продавача, в случай че не успее да достави очакваното, от съществено значение е правилата за определяне на съответствието с договора да се хармонизират напълно. Законните интереси на двете страни по договор за продажба следва да бъдат опазени чрез прилагане на набор от субективни и обективни критерии. Съответствието с договора следва да се преценява като се вземат предвид не само изискванията, които действително са били поставени в договора — включително в преддоговорната информация, която е неразделна част от договора — но също така и някои обективни изисквания, които представляват нормално очакваните стандарти за стоки, по-

41

Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64.

специално по отношение на пригодност за целта, опаковка, инструкции за монтаж и нормални възможности за качество и изпълнение.

- (20) Голям брой потребителски стоки са предназначени да бъдат монтирани, преди да могат успешно да бъдат използвани от потребителя. Следователно всяка липса на съответствие в резултат на неправилен монтаж на стоката следва да се разглежда като липса на съответствие с договора, когато монтажът е извършен от продавача или под контрола на продавача, както и ако стоките са монтирани от потребителя, но неправилният монтаж се дължи на погрешни инструкции за монтаж.
- (21) Съответствието следва да обхваща както материалните, така и правните недостатъци. Правата на трети лица и други правни недостатъци биха могли реално да попречат на потребителя да използва стоките в съответствие с договора, когато титулярът на правата правомерно задължава потребителя да спре да нарушава тези права. По тази причина продавачът следва да гарантира, че стоките не са обременени с каквито и да било права на трети лица, които пречат на потребителя да използва стоките в съответствие с договора.
- (22) Свободата на договаряне по отношение на критериите за съответствие с договора следва да се гарантира, но за да се избегне заобикалянето на отговорността при липса на съответствие и да се гарантира високо равнище на защита на потребителите, всяко изключение от повелителните норми относно критериите за съответствие и неправилния монтаж, което е в ущърб на интересите на потребителя, е валидно само ако потребителят е бил изрично уведомен и изрично е дал съгласие за това при сключването на договора.
- (23) Гарантирането на по-голяма трайност на потребителските стоки е важно за постигане на по-устойчиви модели на потребление и на кръгова икономика. По същия начин, задържането на несъответстващите продукти извън пазара на Съюза чрез засилване на надзора на пазара и осигуряване на подходящи стимули за икономическите оператори е от съществено значение за повишаване на доверието в единния пазар. За тези цели създаването на законодателство на Съюза, което е специфично за определени продукти, е най-подходящият подход за въвеждане на трайността и на други свързани с продуктите изисквания във връзка с конкретни видове или групи продукти, чрез използване на адаптирани критерии. Следователно настоящата директива следва да има допълващо действие по отношение на целите, преследвани с това специфично за сектора законодателство на Съюза. Доколкото конкретна информация по отношение на трайността е включена в преддоговорна декларация, която е част от договора за продажба, потребителят следва да може да я използва като част от критериите за съответствие.
- (24) Засилването на правната сигурност както за потребителите, така и за продавачите налага ясно да се посочи моментът, в който следва да се преценява съответствието на стоките с договорите. С цел да се осигури съгласуваност между настоящата директива и Директива 2011/83/ЕС, уместно е моментът на преминаване на риска да се определи като момент за преценка на съответствието на стоките. В случаите, когато стоките трябва да бъдат монтирани обаче, съответният момент следва да се адаптира.
- (25) Факултативната възможност държавите членки да запазят задължението потребителите да изпращат уведомление може да стане причина те лесно да губят добре обосновани искания за прилагане на средства за правна защита в

случай на закъснение или липса на уведомяване, особено при трансгранични сделки, при които се прилага законодателството на друга държава членка и потребителите не са наясно с това задължение за уведомяване, произтичащо от законодателството на другата държава членка. Ето защо по отношение на потребителите не следва да се въвежда задължение за уведомяване. Съответно държавите членки не следва да могат да приемат или да запазват изискване потребителят да уведомява продавача за липсата на съответствие в рамките на определен срок.

- (26) За да се даде възможност на предприятията да разчитат на единен набор от правила в целия Съюз, е необходимо срокът, в рамките на който тежестта на доказване на липсата на съответствие е обърната в полза на потребителя, да се хармонизира напълно. В рамките на първите две години, за да се възползва от презумпцията за липса на съответствие, потребителят следва само да установи несъответствието на стоката, без да е необходимо да доказва, че липсата на съответствие действително е съществувала към момента за установяване на съответствието. С цел да се повиши правната сигурност по отношение на наличните средства за правна защита при липса на съответствие с договора и с цел да се премахне една от основните пречки пред цифровия единен пазар, следва да се предвиди напълно хармонизиран ред за упражняване на средствата за правна защита. По-специално, потребителят следва да се ползва с възможност за избор между ремонт и замяна като първо средство за правна защита, което следва да спомогне за запазване на договорните отношения и взаимното доверие. Освен това предоставянето на възможност потребителите да изискват ремонт на стоката следва да насърчи устойчивото потребление и може да допринесе за по-голяма трайност на продуктите.
- (27) Изборът на потребителя между ремонт и замяна следва да се ограничава само когато избраният вариант би бил непропорционален в сравнение с другия наличен вариант или ако е невъзможен или незаконен. Например може да е непропорционално да се иска замяна на стока поради незначително одраскване, ако тази замяна ще създаде значителни разходи, при положение че одрасканото лесно може да бъде ремонтирано.
- (28) Когато продавачът не е отстранил липсата на съответствие чрез ремонт или замяна без значително неудобство за потребителя и в разумен срок, потребителят следва да има право на намаление от цената или прекратяване на договора. По-специално, всеки ремонт или замяна трябва да бъдат успешно извършени в рамките на този разумен срок. Какво е разумен срок следва да бъде обективно установено, като се има предвид естеството на стоките и на липсата на съответствие. Ако след изтичането на разумния срок продавачът не е успял да отстрани липсата на съответствие, потребителят не следва да бъде задължен да приема по-нататъшни опити от страна на продавача по отношение на една и съща липса на съответствие.
- (29) Като се има предвид, че правото да се прекрати договора поради липса на съответствие е важно средство за правна защита, приложимо в случаите, когато ремонтът или замяната не са осъществими или не са били успешни, потребителят следва да се ползва с правото да прекрати договора също и при наличие на незначително несъответствие. Това ще осигури силен стимул всички случаи на липса на съответствие да бъдат коригирани на ранен етап. За да се гарантира ефективното право на потребителя да прекрати договора в случаите, когато придобива множество стоки, някои от които са аксесоар към основния

артикул, който аксесоар потребителят не би придобил без основния артикул, и когато липсата на съответствие засяга основния артикул, потребителят следва да има право да прекрати договора и за аксесоарите дори последните да са в съответствие с договора.

- (30) По отношение на прекратяването на договора от страна на потребителя поради липса на съответствие, в настоящата директива се посочват само основните последици и редът и условията за упражняване на правото на прекратяване, и по-специално задължението страните да върнат това, което са получили. Така продавачът е длъжен да възстанови сумата, получена от потребителя, а потребителят връща стоката.
- (31) За да се гарантира ефективното право на потребителя да прекрати договора, като в същото време се предотврати неоснователното обогатяване на потребителя, задължението потребителят да заплати за обезценяването на стоката следва да бъде ограничено до ситуациите, при които обезценяването надхвърля нормалната употреба. Във всеки случай потребителят не следва да бъде задължен да плаща повече от цената, която е била договорена за стоката. В случаите, когато връщането на стоката е невъзможно поради унищожаване или загуба, потребителят следва да заплати паричната стойност на унищожената стока. Потребителят обаче не следва да бъде задължаван да заплаща паричната стойност, когато унищожаването или загубата се дължат на липсата на съответствие на стоката с договора.
- (32) С цел да се повиши правната сигурност за продавачите и цялостното доверие на потребителите в трансграничните покупки, е необходимо да се хармонизира срокът, в рамките на който продавачът носи отговорност за липса на съответствие, съществувала към момента, в който потребителят е влязъл във владение на стоката. Като се има предвид, че при транспонирането на Директива 1999/44 по-голямата част от държавите членки са предвидили двугодишен период и в практиката участниците на пазара считат това за разумен срок, този срок следва да се запази.
- (33) За да се гарантира по-висока информираност на потребителите и по-лесно прилагане на правилата на Съюза относно правата на потребителите във връзка с липсата на съответствие на стоките, настоящата директива следва да изравни срока, в рамките на който тежестта на доказване е обърната в полза на потребителите, и срока, в рамките на който продавачът носи отговорност за евентуална липса на съответствие.
- (34) С цел да се гарантира прозрачност, следва да бъдат предвидени някои изисквания за прозрачност по отношение на търговските гаранции. Освен това, с цел да се повиши правната сигурност и за да се избегне подвеждане на потребителите, в настоящата директива се предвижда, че когато условията по търговската гаранция, посочени в рекламни съобщения или в преддоговорната информация, са по-благоприятни за потребителя от тези, включени в заявлението за предоставяне на гаранция, с предимство следва да се ползват по-изгодните условия.
- (35) Като се има предвид, че продавачът носи отговорност пред потребителя за всяка липса на съответствие на стоката, произтичаща от действие или пропуск от страна на продавача или на трета страна, оправдано е продавачът да може да предявява претенции срещу отговорното лице, намиращо се на по-ранен етап във веригата на сделките. Въпреки това, настоящата директива не следва да

засяга принципа на свобода на договаряне между продавача и други страни във веригата на сделките. Подробностите относно упражняването на това право, и по-специално срещу кого и как се предявяват подобни средства за правна защита, следва да бъдат предвидени от държавите членки.

- (36) На лицата или организациите, които съгласно националното законодателство се счита, че имат законен интерес да защитават договорните права на потребителите, следва да се даде право да сезират съд или административен орган, компетентен да взема решения по жалби или да започне съответно производство.
- (37) Нищо в настоящата директива не следва да засяга прилагането на правилата на международното частно право, по-специално Регламент (ЕО) № 593/2008 и Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета⁴².
- (38) Директива 1999/44/ЕО следва да бъде изменена, така че договорите за продажба от разстояние да се изключат от приложното ѝ поле.
- (39) Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета⁴³ следва да бъде изменен, за да включва позоваване на настоящата директива в приложението си, с цел да се засили трансграничното сътрудничество по прилагането на настоящата директива.
- (40) Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴⁴ следва да бъде изменена, за да включва позоваване на настоящата директива в приложението си, с цел да се гарантира, че колективните интереси на потребителите, посочени в настоящата директива, са защитени.
- (41) В съответствие със Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи⁴⁵ държавите членки се задължават в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между компонентите на дадена директива и съответните елементи от националните инструменти за транспониране. Законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано по отношение на настоящата директива.
- (42) Доколкото целите на настоящата директива, а именно да допринесе за функционирането на вътрешния пазар чрез съгласувано преодоляване на свързаните с договорното право пречки пред онлайн и другите форми на продажба на стоки от разстояние, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а вместо това могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.

⁴² Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст), ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1.

⁴³ Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 27 октомври 2004 г. за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите, ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 1.

⁴⁴ Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите, ОВ L 110, 1.5.2009 г., стр. 30.

⁴⁵ ОВ C 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

- (43) Настоящата директива защита основните права и съблюдава принципите, утвърдени по-специално от Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-конкретно в членове 16, 38 и 47 от нея,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет и обхват

1. Настоящата директива определя някои изисквания относно договорите за продажба от разстояние, сключени между продавача и потребителя, и по-специално правилата относно съответствието на стоките, средствата за правна защита в случаите на несъответствие и условията и редът за упражняването на тези средства за правна защита.
2. Настоящата директива не се прилага по отношение на договори от разстояние за предоставяне на услуги. При все това в случаите, когато договорите за продажба предвиждат както продажба на стоки, така и предоставяне на услуги, настоящата директива се прилага по отношение на частта, отнасяща се до продажбата на стоки.
3. Настоящата директива не се прилага за трайните носители, които включват цифрово съдържание, когато трайните носители са използвани изключително като носител за предоставяне на цифровото съдържание на потребителя.
4. Ако в настоящата директива не е предвидено друго, тя не засяга общите разпоредби в областта на договорното право на национално равнище, като правилата за сключването, действителността или последиците от договорите, включително последиците от прекратяването на договора.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- а) „договор за продажба“ означава всеки договор, по силата на който продавачът прехвърля или се задължава да прехвърли на потребителя собствеността върху стоки, включително и върху стоки, които предстои да бъдат произведени или изработени, а потребителят заплаща или се задължава да заплати цената за тях;
- б) „потребител“ означава всяко физическо лице, което като страна по договори, попадащи в обхвата на настоящата директива, действа извън рамките на своята търговска или стопанска дейност, занаят или професия;
- в) „продавач“ означава всяко физическо или юридическо лице, независимо дали е частно или публично, което във връзка с договорите, попадащи в обхвата на настоящата директива, действа, преследвайки цели, свързани с неговата търговска или стопанска дейност, занаят или професия, включително когато извършва това чрез друго лице, действащо от негово име или за негова сметка;
- г) „стоки“ означава всички движими материални вещи, с изключение на:
 - а) вещите, продавани при принудително изпълнение или чрез други мерки от оправомощен от закона орган;

- б) вода, газ и електрическа енергия, освен ако се предлагат за продажба в ограничен обем или определено количество;
- д) „договор за продажба от разстояние“ означава всеки договор за продажба, сключен в рамките на организирана система от разстояние без едновременното физическо присъствие на продавача и потребителя, чрез изключителното използване на едно или повече средства за комуникация от разстояние, включително чрез интернет, до сключването на договора, включително и момента на сключване на договора;
- е) „траен носител“ означава всеки инструмент, даващ възможност на потребителя или на продавача да съхранява информация, изпратена лично до него, по начин, който позволява бъдещото ѝ използване за период от време, съответстващ на целите, за които е предназначена информацията, и който позволява идентичното възпроизвеждане на съхранената информация;
- ж) „търговска гаранция“ означава всеки ангажимент от страна на продавач или производител („гарант“) към потребителя, в допълнение към неговите правни задължения във връзка с гаранцията за съответствие, да възстанови заплатената цена или да замени или ремонтира стоките, или да предостави сервизно обслужване за стоките, по какъвто и да било начин, ако те не отговарят на спецификациите или на други изисквания, несвързани със съответствието, посочени в заявлението за предоставяне на гаранция или в съответната реклама, направена в момента на сключване на договора или преди неговото сключване;
- з) „договор“ означава споразумение, което има за цел да породи задължения или други правни последици;
- и) „ремонт“ означава привеждането на стоката в съответствие с договора, в случай на липса на такова;
- й) „безплатно“ означава без да се заплащат необходимите разходи, направени за привеждане на стоките в съответствие, и по-специално разходите за пощенски услуги, труд и материали.

Член 3

Равнище на хармонизация

Държавите членки не запазват или въвеждат разпоредби, отклоняващи се от предвидените в настоящата директива, включително повече или по-малко строги разпоредби, с които да гарантират различно равнище на защита на потребителите.

Член 4

Съответствие с договора

1. Продавачът гарантира, че за да съответстват на договора, стоките трябва, където е уместно:
 - а) да бъдат с предвиденото в договора количество, качество и описание, което означава също, че когато продавачът показва на потребителя мостра или образец, стоките притежават качеството и отговарят на описанието на тази мостра или образец;

- б) да са годни за конкретната употреба, за която потребителят ги желае и за която той е уведомил продавача при сключването на договора и която продавачът е приел; и
 - в) да притежават съответните качества и работни характеристики, посочени в преддоговорното изявление, което е неразделна част от договора.
2. За да съответстват на договора, стоките трябва също така да отговарят на изискванията на членове 5, 6 и 7.
3. Всяко споразумение, с което се изключва, дерогира или променя действието на членове 5 и 6 в ущърб на потребителя, е действително само ако в момента на сключването на договора потребителят е знаел за особеното състояние на стоките и изрично е приел това особено състояние при сключването на договора.

Член 5

Изисквания за съответствие на стоките

Стоките трябва, където е уместно:

- а) да са годни за всички цели, за които обикновено служат стоки със същото описание;
- б) да бъдат доставени със съответните аксесоари, които е нормално потребителят да очаква да получи, включително опаковка, инструкции за монтаж или други указания; и
- в) да притежават качествата и работните характеристики, които са обичайни за стоки от същия вид и които потребителят може да очаква предвид естеството на стоките и предвид всяко публично изявление, направено от продавача или от негово име, или от други лица, намиращи се на предшестваш етап на веригата от сделки, включително и от производителя, освен ако продавачът докаже, че:
 - i) продавачът не е бил и не е можело основателно да се очаква да бъде осведомен за въпросното изявление;
 - ii) към момента на сключването на договора изявлението е било коригирано; или
 - iii) решението за закупуване на стоките не е можело да бъде повлияно от изявлението.

Член 6

Неправилен монтаж

Когато стоката е монтирана неправилно, всяка липса на съответствие в резултат на неправилния монтаж се счита за липса на съответствие на стоката с договора, ако:

- а) монтажът на стоката е извършен от продавача или на отговорност на продавача; или
- б) стоката, която е предназначена да бъде монтирана от потребителя, е била монтирана от потребителя, но неправилният монтаж се е дължал на недостатък в инструкциите за монтаж.

Член 7

Права на трети лица

Към момента на установяване на наличие на съответствие с договора, определен в член 8, стоките трябва да са свободни от всякакви права на трети лица, включително права, основаващи се на интелектуална собственост, така че стоките да могат да бъдат използвани в съответствие с договора.

Член 8

Момент, към който се установява наличие на съответствие с договора

1. Продавачът отговаря за всяка липса на съответствие с договора, която съществува към момента на:
 - а) влизане във владение на стоката от страна на потребителя или трета страна, посочена от потребителя и различна от превозвача; или
 - б) предаване на стоката на избория от потребителя превозвач, когато този превозвач не е бил предложен от продавача или когато продавачът не предлага транспортиране.
2. Когато стоката е монтирана от продавача или на негова отговорност, приключването на монтажа се счита за момента, в който потребителят влиза във физическо владение на стоката. Когато се предвижда стоката да бъде монтирана от потребителя, за момент на влизане във физическо владение от страна на потребителя се счита моментът, настъпил след изтичане на разумен срок за монтаж от страна на потребителя, но във всеки случай не по-късно от 30 дни след срока, посочен в параграф 1.
3. Всяка липса на съответствие с договора, която бъде установена в срок от две години, считано от момента, посочен в параграфи 1 и 2, се счита за съществувала към момента, посочен в параграфи 1 и 2, освен ако това е несъвместимо с естеството на стоката или с естеството на липсата на съответствие.

Член 9

Средства за правна защита на потребителя при липса на съответствие с договора

1. В случай на липса на съответствие с договора потребителят има право да поиска стоката да бъде приведена в съответствие от страна на продавача безплатно чрез ремонт или замяна в съответствие с член 11.
2. Ремонтът или замяната се извършват в разумен срок и без значително неудобство за потребителя, като се взема предвид естеството на стоката и целта, за която потребителят е искал стоката.
3. Потребителят има право на пропорционално намаление на цената съгласно член 12 или право да прекрати договора съгласно член 13, когато:
 - а) ремонтът или замяната са невъзможни или незаконни;
 - б) продавачът не е извършил ремонт или замяна в разумен срок;

- в) ремонтът или замяната ще причинят значителни неудобства на потребителя; или
 - г) продавачът е заявил или обстоятелствата показват, че продавачът няма да приведе стоката в съответствие с договора в рамките на разумен срок.
4. Потребителят има право да задържи плащането на евентуални дължими вноски от цената, докато продавачът не приведе стоката в съответствие с договора.
 5. Потребителят няма право на средство за правна защита, ако самият той е допринесъл за липсата на съответствие с договора или за последиците от това.

Член 10

Замяна на стока

1. Когато продавачът поправя липсата на съответствие с договора чрез замяна, той взема обратно заменените стоки за своя сметка, освен ако след като потребителят е уведомил продавача за липсата на съответствие с договора страните са се договорили за друго.
2. Когато потребителят е монтирал стоката по начин, съобразен с нейното естество и цел, преди липсата на съответствие с договора да бъде установена, задължението за обратно приемане на заменената стока включва отстраняването на несъответстващата стока и монтажа на заместващата стока или поемане на свързаните с това разходи.
3. Купувачът не дължи плащане за ползването на заменената стока за времето преди замяната.

Член 11

Избор на потребителя между ремонт и замяна

Потребителят може да избира между ремонт и замяна, освен ако избраният вариант е невъзможен, незаконен или, в сравнение с другия вариант, би наложил на продавача непропорционално големи разходи, като се вземат предвид всички обстоятелства, включително:

- а) стойността, която стоката би имала, ако нямаше липса на съответствие с договора;
- б) значимостта на липсата на съответствие с договора;
- в) възможността алтернативният вариант да бъде осъществен без значително неудобство за потребителя.

Член 12

Намаление на цената

Намалението на цената е пропорционално на обезценяването на получената от потребителя стока в сравнение със стойността, която стоката би имала, ако съответства на договора.

Член 13

Право на потребителя да прекрати договора

1. Правото да прекрати договора се упражнява от потребителя чрез уведомяване на продавача с всяко подходящо средство.
2. Когато липсата на съответствие с договора засяга само някои от стоките, доставени съгласно договора, и е налице основание за прекратяване на договора в съответствие с член 9, потребителят може да прекрати договора само по отношение на въпросните несъответстващи стоки и на евентуални други стоки, които е придобил като аксесоар към тях.
3. Когато потребителят прекрати договора като цяло или по отношение на някои от доставените съгласно договора стоки в съответствие с параграф 2:
 - а) продавачът връща на потребителя заплатената цена своевременно, като във всички случаи това трябва да стане не по-късно от 14 дни от получаване на уведомлението, и поема разходите, свързани с възстановяването на средствата;
 - б) потребителя връща стоките на продавача своевременно, за сметка на продавача, като във всички случаи това трябва да стане не по-късно от 14 дни от изпращането на уведомлението за прекратяване;
 - в) когато стоката не може да бъде върната поради погиване или загуба, потребителят заплаща на продавача паричната стойност, която несъответстващата стока би имала към датата, когато връщането е трябвало да бъде извършено, ако бе останала у потребителя до тази дата без да е погинала или загубена, освен ако погиването или загубата са причинени от липсата на съответствие на стоката с договора; и
 - г) потребителят плаща за обезценяването на стоката само доколкото то надвишава амортизацията вследствие на нормална употреба. Плащането за обезценяване не надвишава платената за стоката цена.

Член 14

Срокове

Потребителят има право на правна защита във връзка с липсата на съответствие на стоката с договора, когато липсата на съответствие бъде установена до две години от съответния момент за установяване наличието на съответствие. Ако по силата на националното законодателство правата по член 9 са обвързани с давностен срок, този срок не може да бъде по-кратък от две години, считано от съответния момент за установяване наличието на съответствие с договора.

Член 15

Търговски гаранции

1. Всяка търговска гаранция обвързва гаранта съгласно условията, посочени в:
 - а) преддоговорната информация, предоставена от продавача, включително евентуалните преддоговорни изявления, представляващи неразделна част от договора;
 - б) реклама, направена по време на сключването на договора или преди това; и
 - в) заявлението за предоставяне на търговска гаранция.

Ако заявлението за предоставяне на гаранция е по-малко благоприятно за потребителя в сравнение с условията, предвидени в предоставената от продавача преддоговорна информация или в рекламата, търговската гаранция е обвързваща съгласно условията, предвидени в преддоговорната информация или рекламата във връзка с търговската гаранция.

2. Заявлението за предоставяне на гаранция се предоставя на траен носител и е съставено на ясен и разбираем език. То включва следното:
 - а) ясно посочване на законните права на потребителя, предвидени в настоящата директива, и ясно заявление, че търговската гаранция не засяга тези права; и
 - б) условията на търговската гаранция, които надхвърлят законните права на потребителя, информация за срока на гаранцията, възможността за прехвърлянето ѝ, териториалния ѝ обхват и наличието на евентуални разноси, които потребителят може да понесе, за да се възползва от търговската гаранция, името и адреса на гаранта и, ако е различно от гаранта, лицето, към което следва да бъдат отправяни рекламациите, както и процедурата за отправяне на рекламации.
3. Неспазването на изискванията по параграф 2 не засяга обвързващия характер на търговската гаранция по отношение на гаранта.
4. Държавите членки могат да установяват допълнителни правила относно търговските гаранции, доколкото тези правила не намаляват посочената в настоящия член защита.

Член 16

Право на регресен иск

Когато продавачът носи отговорност пред потребителя поради липса на съответствие с договора, дължаща се на действие или бездействие от страна на лице, намиращо се на предшестваш етап на веригата от сделки, продавачът има право да използва средства за правна защита срещу отговорното лице или лица по веригата от сделки. Лицето, срещу което продавачът може да използва средства за правна защита, и съответните действия и условията за упражняването им, се определят в националното законодателство.

Член 17

Прилагане

1. Държавите членки осигуряват наличието на подходящи и ефективни средства за гарантиране на спазването на настоящата директива.
2. Средствата, посочени в параграф 1, включват разпоредби, по силата на които един или няколко от посочените по-долу органи, определени от националното законодателство, могат да сезират съгласно националното законодателство съдилищата или компетентните административни органи с цел да се гарантира прилагането на националните разпоредби, транспониращи настоящата директива:
 - а) публични органи или техни представители;

б) организации на потребителите, които имат правен интерес да защитават потребителите;

в) професионални организации, които имат правен интерес да предприемат действия.

Член 18

Задължителен характер

Всяка договорна клауза, която в ущърб на потребителя изключва прилагането на национални мерки, транспониращи настоящата директива, предвижда изключение от тях или изменя действието им преди потребителят да е отнесъл на вниманието на продавача липсата на съответствие на стоките с договора, не е обвързваща за потребителя, освен ако страните по договора изключат, предвидят изключение или изменят действието на изискванията по членове 5 и 6 в съответствие с член 4, параграф 3.

Член 19

Изменения на Директива 1999/44/ЕО, Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО

1. Член 1 от Директива 1999/44/ЕО се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Целта на настоящата директива е сближаването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно някои аспекти на договорите за продажба на потребителски стоки и свързаните с тях гаранции, които не са договори за продажба от разстояние, с цел да се осигури еднакво минимално ниво на защита на потребителите в контекста на вътрешния пазар.“

б) параграф 2 се изменя, както следва:

i) буква е) се заменя със следното:

„е) ремонт означава привеждането, в случай на липса на съответствие, на потребителските стоки в съответствие с договора за продажба;“

ii) добавя се следната буква:

„ж) договор за продажба от разстояние означава всеки договор за продажба, сключен в рамките на организирана система от разстояние без едновременно физическо присъствие на продавача и потребителя, чрез изключителното използване на едно или повече средства за комуникация от разстояние, включително чрез интернет, до сключването на договора, включително и момента на сключване на договора.“

2. В приложението към Регламент (ЕО) № 2006/2004 се добавя следната точка:

„22. Директива (ЕС) N/XXX на Европейския парламент и на Съвета от XX/XX/201X г. относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние (ОВ ...).“

3. В приложение I към Директива 2009/22/ЕО се добавя следната точка:

„16. Директива (ЕС) N/XXX на Европейския парламент и на Съвета от XX/XX/201X г. относно някои аспекти на договорите за онлайн продажби и други продажби на стоки от разстояние (ОВ ...).“

Член 20

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива най-късно до [дата: две години след влизането в сила на директивата].
2. Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.
3. Държавите членки съобщават на Комисията текста на разпоредбите от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 21

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 22

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател